

перебільшення захлеснули увесь світ і без виведення людства та особистості на новий рівень свідомості та самосвідомості їх не вирішити. У цьому контексті базисні функції освіти – просвіта та виховання стають сьогодні та в майбутньому стратегічним інструментарієм. Починати ж потрібно з фундаментальних засад – формування та втілення в життєдіяльність людської спільноти нової ідеології, ідеології іманентної глобальному постіндустріальному суспільству, ідеології спрямованої на розвиток та прогрес людства.

Література

1. Цегольник П.А. Концепция опережающего развития образования: монографія. Хмельницький: ХНУ, 2009. - 309 с.
2. Абаренков В.П. и др. Краткий политический словарь. – 6-е изд., доп.- М.: Политиздат, 1989.- 623с.
3. Луговий В.І. Управління освітою: навч. посібник. – К.: УАДУ, 1997. – 302 с.
4. Закон України “Про освіту”// Відомості ВР України.-1991.-№34, ст.451

УДК 656.2.022

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ УКРАЇНИ

Чечет А.М.

Вступ. Міжнародний транспортний коридор - це комплекс наземних та водних транспортних магістралей з відповідною інфраструктурою на визначеному напрямку, включаючи допоміжні споруди, під'їзні шляхи, прикордонні переходи, сервісні пункти, вантажні та пасажирські термінали, устаткування для управління рухом, організаційно-технічних заходів, законодавчих та нормативних актів, які забезпечують перевезення вантажів та пасажирів на рівні, що відповідає вимогам Європейського Співтовариства. Завдяки вигідному географічному розташуванню Україна виконує роль з'єднувальної ланки між Західною Європою, країнами СНД, країнами Близького Сходу та Азії. Україна веде активну політику підтримки європейських ініціатив щодо міжнародних транспортних коридорів (МТК), пропонує свої варіанти коридорів Європейському Союзу.

Постановка проблеми. Актуальність питань статті зумовлена необхідністю вдосконалення як технічного забезпечення перевезень, так і самої технології організації вантажопотоків під час міжнародних перевезень вантажів. За результатами досліджень англійського інституту "Рендел", щодо коефіцієнта транзитності Україна займає перше місце в Європі. Але на сьогодні ступінь використання транспортної інфраструктури України ще досить низький. Створення транспортних коридорів та входження їх до міжнародної транспортної системи визнано пріоритетним загальнодержавним напрямом розвитку транспортно-дорожнього комплексу України.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Основні аспекти функціонування і розвитку транспортних коридорів України розглядалися у працях таких вчених, як Дикань В.В., Бойко Д. І., Бондар В. В. Однак, незважаючи на велику кількість розробок, в умовах бурхливого розвитку світової економіки та євроінтеграції України, питання удосконалення національної транспортної інфраструктури залишається відкритим та актуальним на сьогоднішній день.

Мета статті. є визначення сутності проблем розвитку ТКУ, аналіз стану розвитку, а також розробка

Виклад основного матеріалу. Міжнародна мережа транспортних коридорів визначена Деклараціями Першої (31.10.1991 р., Прага), Другої (14-16.03.1994 р., Кріт) та Третьої (23-25.06.1997р., Гельсінкі) Транс'європейській конференцій з питань транспорту. Затверджені десять Транс'європейський міжнародних транспортних коридорів, які отримали назву “критські”. Територією України проходять такі міжнародні транспортні коридори: Транс'європейський №3 (Рис.1); Транс'європейський №5 (Рис.2); Транс'європейський №7 Дунайський (водний) (Рис.3); Транс'європейський №9 (Рис.4); а також міжнародний транспортний коридор Гданськ–Одеса (Балтійське море – Чорне море) (Рис.5).

Рис.1. Транс'європейський транспортний коридор № 3

Протяжність основного ходу: 1640 км., в тому числі по Україні: - автодорожний: - 611,7 км. Меморандум про взаєморозуміння щодо коридору №3 підписано в вересні 1996 року Міністрами транспорту України, Німеччини і Польщі.

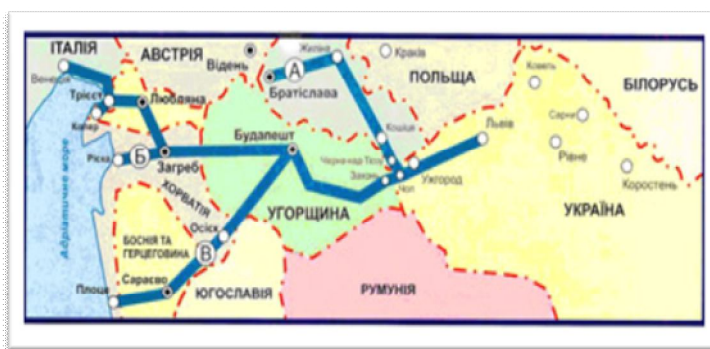

Рис.2. Транс'європейський транспортний коридор № 5

Протяжність - 1595 км., в тому числі по Україні: - автодорожний - 338,7 км.(в тому числі відгалуження 47,2 км) Меморандум про взаєморозуміння підписано в грудні 1996 року. Головною проблемою транспортного коридору №5 на території України для автомобільного сполучення є подолання Карпатських гір. Для нової автомобільної траси, питання про будівництво якої вивчається вже декілька років та для якої виконано Техніко-економічне обґрунтування, виникає необхідність будівництва великого тунелю та інших велико вартісних споруд.

Рис.3. Транс'європейський транспортний коридор № 7. Дунайський (водний).

Протяжність: 1600 км, в тому числі по Україні - 70км. До 1996 року, в зв'язку з ембарго Югославії, по цьому коридорі міжнародні транзитні перевезення були обмежені. У 2004 році введено першу чергу проекту з відновлення глибоководного судноплавного ходу Дунай – Чорне

море, що дозволить активізувати діяльність українських транспортних підприємств та збільшити вантажообіг на українській ділянці МТК № 7.

Рис.4. Транс'європейський транспортний коридор № 9

Протяжність основного ходу: 3400 км., в тому числі по Україні: 1496 км. - автодорожний: 996,1 км.(в т.ч. відгалуження -152,4 та 242,4км) Меморандум взаєморозуміння по розвитку Критського коридору № 9 було підписано в жовтні 1995 року. Передбачений основний напрямок коридору №9 пролягає по території України по магістралях М-01 та М-05 від кордону з Білоруссю через Чернігів та Київ до Одеси. У 2004 році завершено будівництво першої черги швидкісної автомагістралі за напрямком Жашків – Червонознамянка. Відновлення автомобільної дороги за зазначеним напрямком дозволить проїзд автопоїздів загальною масою 40 тонн, що сприятиме підвищенню об'ємів перевезень у міжнародному сполученні.

В найближчому майбутньому пріоритетним буде формування транспортних коридорів між західноєвропейськими і азійсько-тихоокеанськими промисловими і транспортними центрами. Значна протяжність транспортних комунікацій України із заходу на схід сприяє створенню оптимальних умов для перевезення вантажів і пасажирів. Разом з тим існує можливість обходу території країни з півночі або півдня (через Туреччину). Найперспективніші такі напрями трансконтинентальних (Європа-Азія) комунікацій: тільки по території Росії; по територіях Росії і країн Балтії, Білорусі або України; через Туреччину і Близький Схід. Однією із стратегічних задач України є створення умов для перевезень по трансконтинентальних напрямках з Європи не тільки до Центральної Азії, але і через Кавказ до Ірану і Індії.

Програма TRASECA (англійська аббревіатура "транспортний коридор Європа – Кавказ – Азія") була розроблена як один із компонентів міждержавної програми Tacis. У 1996 р. на конференції в Афінах до програми TRASECA долучилась Україна. Маршрут проходження коридору визначено на карті.

Активна робота з реалізації програми розпочалася з вересня 1998 р., коли в Баку президенти 12 країн: України, Молдови, Болгарії, Румунії, Туреччини, Грузії, Вірменії, Азербайджану, Киргизстану, Таджикистану, Казахстану і Узбекистану підписали Основну багатосторонню угоду про міжнародний транспорт щодо розвитку коридору Європа–Кавказ–Азія.

Розвиток міжнародної співпраці в реалізації потенціалу транспортної інфраструктури України полягає у реформуванні транспортної системи та гармонізації транспортного законодавства із відповідним законодавством ЄС (acquis communautaire). До пріоритетних напрямів належать: розвиток інфраструктури (транспортної, митної, інформаційної тощо), інтеграція у європейський спільний авіаційний простір (ЕСАА), посилення взаємодії транспортних систем, сприяння доступності транспортної професії та ринків перевезень, політика

конкурентоспроможності, державна допомога та фіскальна гармонізація, безпека руху, технічні вимоги, статистика, екологічні та соціальні вимоги і змішані перевезення.

Рис.5. Транспортний коридор Європа – Кавказ – Азія (TRACECA)

Ступінь використання транспортної інфраструктури України все ще доволі низький. Створення транспортних коридорів та входження їх до міжнародної транспортної системи визнано 135 пріоритетним загальнодержавним напрямом розвитку транспортно-дорожнього комплексу України. Проте у вітчизняній науці немає комплексних досліджень щодо правового та логістичного забезпечення функціонування та розвитку транспортних коридорів на території України. Це впливає на розвиток ринку транспортних послуг.

Важливою складовою відновлення динаміки економічного зростання є забезпечення галузей економіки в повному обсязі послугами транспортно-дорожнього комплексу для безперешкодного перевезення вантажів у внутрішньому та міжнародному сполученні з використанням нової системи швидкісних автомобільних доріг, МТК, оновленої залізниці, сучасних авіаційних літаків та аеропортів.

Для реалізації цих завдань та забезпечення зростання ефективності функціонування вітчизняної транспортної системи, підвищення якості транспортних послуг необхідно:

- реалізувати заходи, спрямовані на подальше інтегрування транспортної системи України в європейську та світову на засадах прискореної адаптації вітчизняного законодавства до європейських норм та стандартів, впровадження нормативних актів, які відповідають положенням та вимогам міжнародних угод, розвитку експорту транспортних послуг, що сприятиме ефективній реалізації транзитного потенціалу України;

- здійснити підготовку та прийняття необхідних нормативно-правових актів для залучення інвестицій на умовах державно-приватного партнерства, зокрема концесій, удосконалити механізми лізингу транспортних засобів;

- удосконалити державну систему забезпечення безпеки на транспорті та формування системи державного нагляду за безпекою руху, підконтрольної центральному органу виконавчої влади з питань транспорту та зв'язку, з метою розмежування функцій управління діяльністю та контролю;

- створити законодавчо закріплені умови, що стимулюють інвестування в об'єкти транспортної інфраструктури (шляхи сполучення, термінали, порти, аеропорти, мости);

- створити умови для стійкої економічної та технологічної інтеграції транспортного комплексу з основними вантажовідправниками, що може здійснюватися за рахунок інвестування підприємств секторів вітчизняної економіки, які споживають транспортні послуги, у розвиток останніх;

- розширити масштаби використання електронних документів у сфері вантажного транспорту та супроводу транспортних засобів шляхом впровадження систем супутникової радіонавігації;

- налагодити ефективну співпрацю на регіональному рівні державних органів управління транспортними галузями з місцевими органами влади і приватним сектором з метою визначення оптимальних місць розташування складських приміщень мережі стратегічних логістичних центрів поблизу транспортних вузлів;

- здійснити розбудову і модернізацію транспортної, складської інфраструктури, вантажних терміналів, перш за все контейнерних у морських портах, створити сприятливі технічні, правові, організаційні і фінансово-економічні умови розвитку інтермодальних перевезень, стратегічну мережу інтермодальних перевантажувальних пунктів, визначити інтермодальні контейнерні і контейнерні маршрути у рамках МТК;

- розширити участь національних перевізників у міжнародних проектах щодо розбудови центральної осі Пан'європейської транспортної мережі;

- спираючись на Новий податковий кодекс, зокрема щодо амортизаційної політики, забезпечити пришвидшене оновлення активної частини основних виробничих фондів транспортних галузей, в тому числі активніше застосовувати виправдані нелінійні схеми нарахування амортизації.

Висновок. На даний час транспортна система України не в повній мірі готова до забезпечення перевезень у необхідних обсягах. Внаслідок недостатнього розвитку нормативно-правової бази і низького інвестиційного потенціалу ТДК збільшується зношення технічних засобів, погіршується їх структура, не забезпечується належна безпека руху, зростає негативний вплив діяльності транспорту на навколишнє природне середовище та здоров'я людини. На основі проведених досліджень були приведені деякі рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування транспортних коридорів України. Таким чином, удосконалення організації міжнародних транспортних перевезень на мережі міжнародних транспортних коридорів та їх правове забезпечення є актуальним і потребує наукових методів вирішення.

Література

1. *Міжнародні транспортні коридори України* [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.magistral.inc.ru/>

2. *Міжнародні транспортні коридори України*: <http://www.magistral.inc.ru>.

3. Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України на середньостроковий період та до 2020 року. - Київ, 1998.

4. Резер С.М., Прокофьева Т.А., Гончаренко С.С. Международные транспортные коридоры. Проблемы формирования и развития. [Монография]/ С.М. Резер, Т.А. Прокофьева, С.С. Гончаренко. – Москва: ВИНТИ РАН, 2010 г. – 312 с/

5. Г. Легенький, А. Новикова “Проблеми розвитку транзитних перевезень та шляхи їх вирішення” // Економіка України №7, 2000.